

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΜΣ: «ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»

Μάθημα: «ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ,
ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Παρουσίαση: «ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ
ΝΕΩΝ ΑΥΛΩΝΑ»

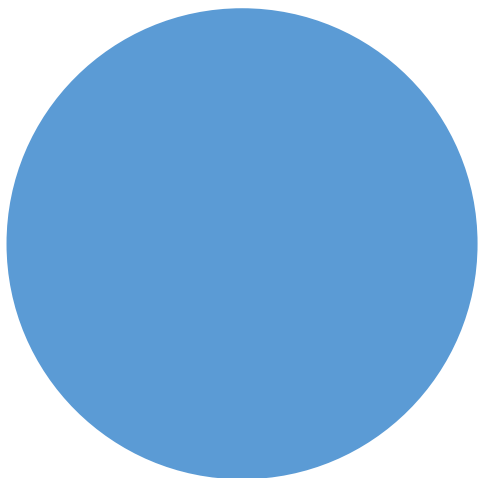
17/05/2019

«Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΩΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ
ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ»

Καθηγήτρια: Χριστίνα Ζαραφωνίτου

Χριστουγεννιάτικη γιορτή σχολείου ΕΚΚΝ Αυλώνα
<http://www.sofron.gov.gr/christougenniatiki-giorti-scholiou-ekkn-avlona/>

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΜΣ «ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»

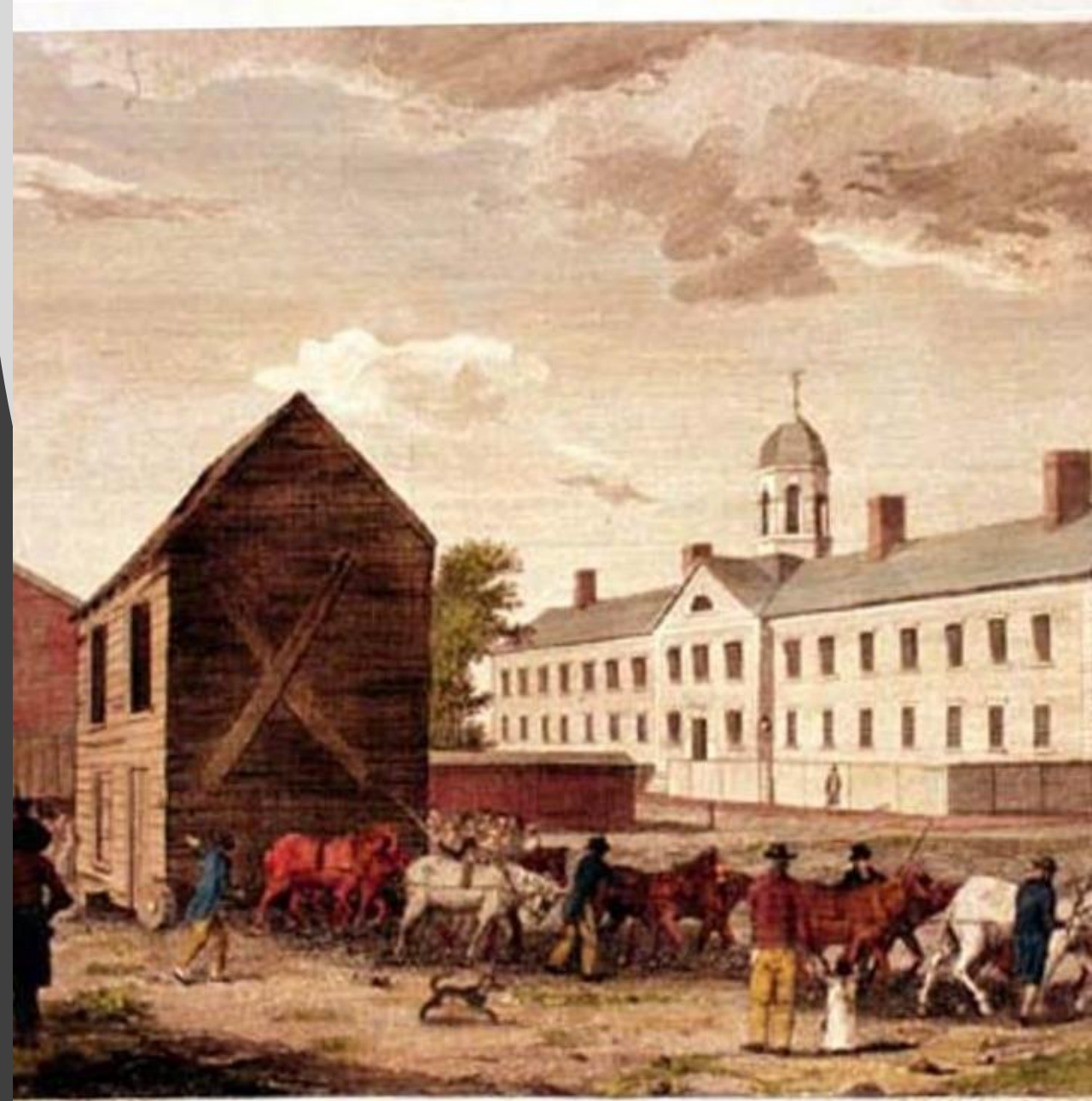
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΜΠΑΘΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΟΖΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΠΙΕΡΡΑΤΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΦΑΡΡΗ ΣΤΕΛΛΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ:

ΕΛΛΗ ΑΝΙΤΣΗ, Υ. Δ. ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ιστορική Αναδρομή

- **1599**: Η εκπαίδευση ως θρησκευτική κατήχηση στο Άμστερνταμ (Ολλανδία).
- **1789**: Οργάνωση πρώτων μαθημάτων για κρατούμενους από τον ιερέα της φυλακής, William Rogers (Αμερική).
- **1840**: Ο Macnochie εισάγει στο νησί Νόρφλοκ (Αυστραλία) το προοδευτικό σύστημα όπου η εκπαίδευση διαδραματίζει κομβικό ρόλο.
- **1876 – 1900**: Ο Zebulon Brockway, διοικητής της φυλακής Elmira (Αμερική), συνδέει την εκπαίδευση με την επανένταξη.
- **1900**: Ο Thomas Mott Osborne, πολιτικός, μετατρέπει τη φυλακή Auburn (Αμερική), σε σύγχρονο εκπαιδευτικό ίδρυμα.
- **1908**: Θεσμοθετούνται οι φυλακές «Borstal» στη Μ. Βρετανία στις οποίες παρέχονται εκπαιδευτικά προγράμματα.
- **1929- 1940**: Ο Austin MacCormick, υπεύθυνος φυλακών δημιουργεί σχολεία & βιβλιοθήκες, επεκτείνοντας τις προσπάθειες σε φυλακές με γυναίκες και ανήλικους παραβάτες (Αμερική).
- **1950 – σήμερα**: Εκπαιδευτικά προγράμματα σε πανεπιστημιακό επίπεδο & ειδικά γραφεία εκπαίδευσης στα Υπουργεία Δικαιοσύνης.

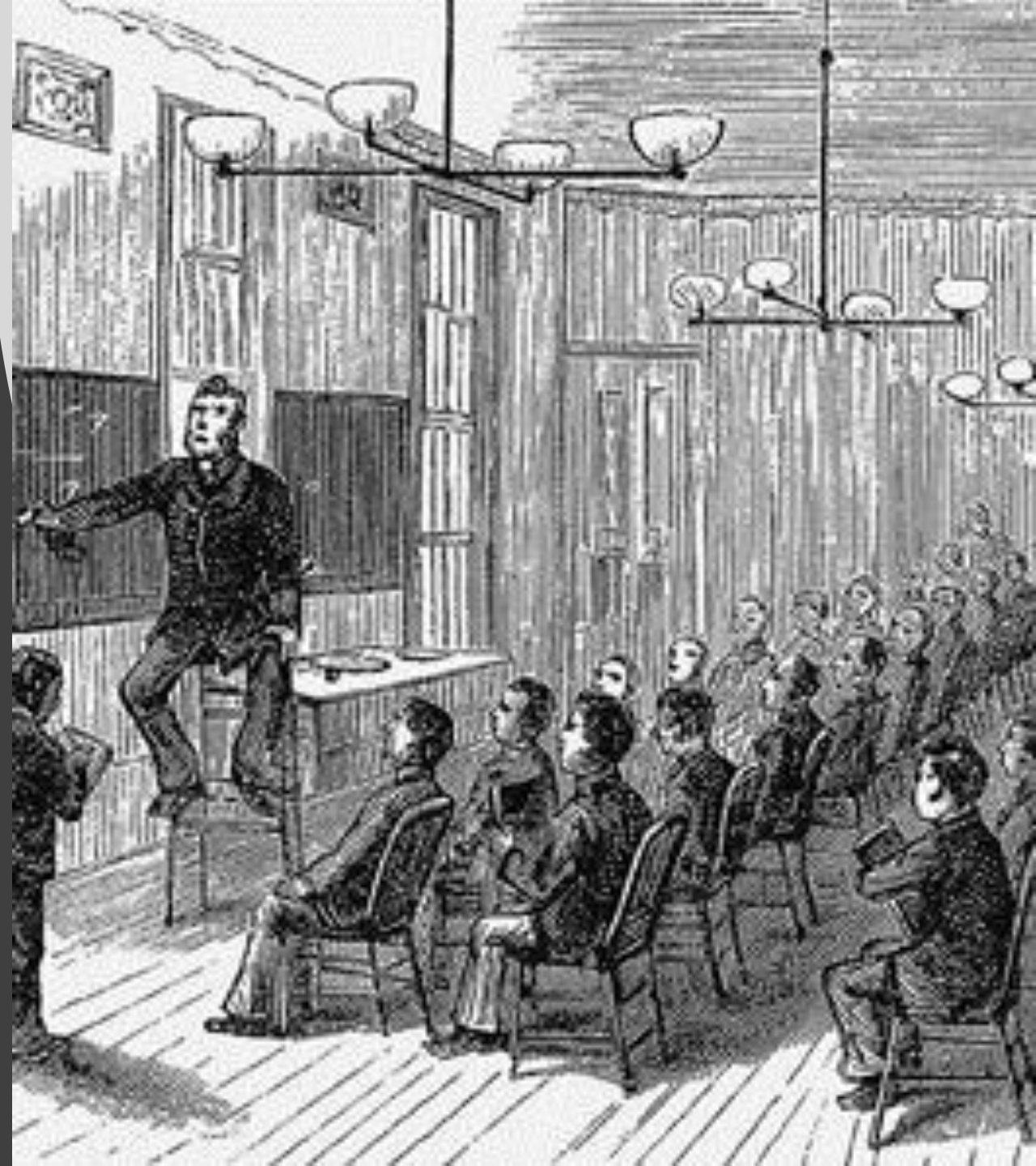
Η Φυλακή Γουόλντα Στριτ

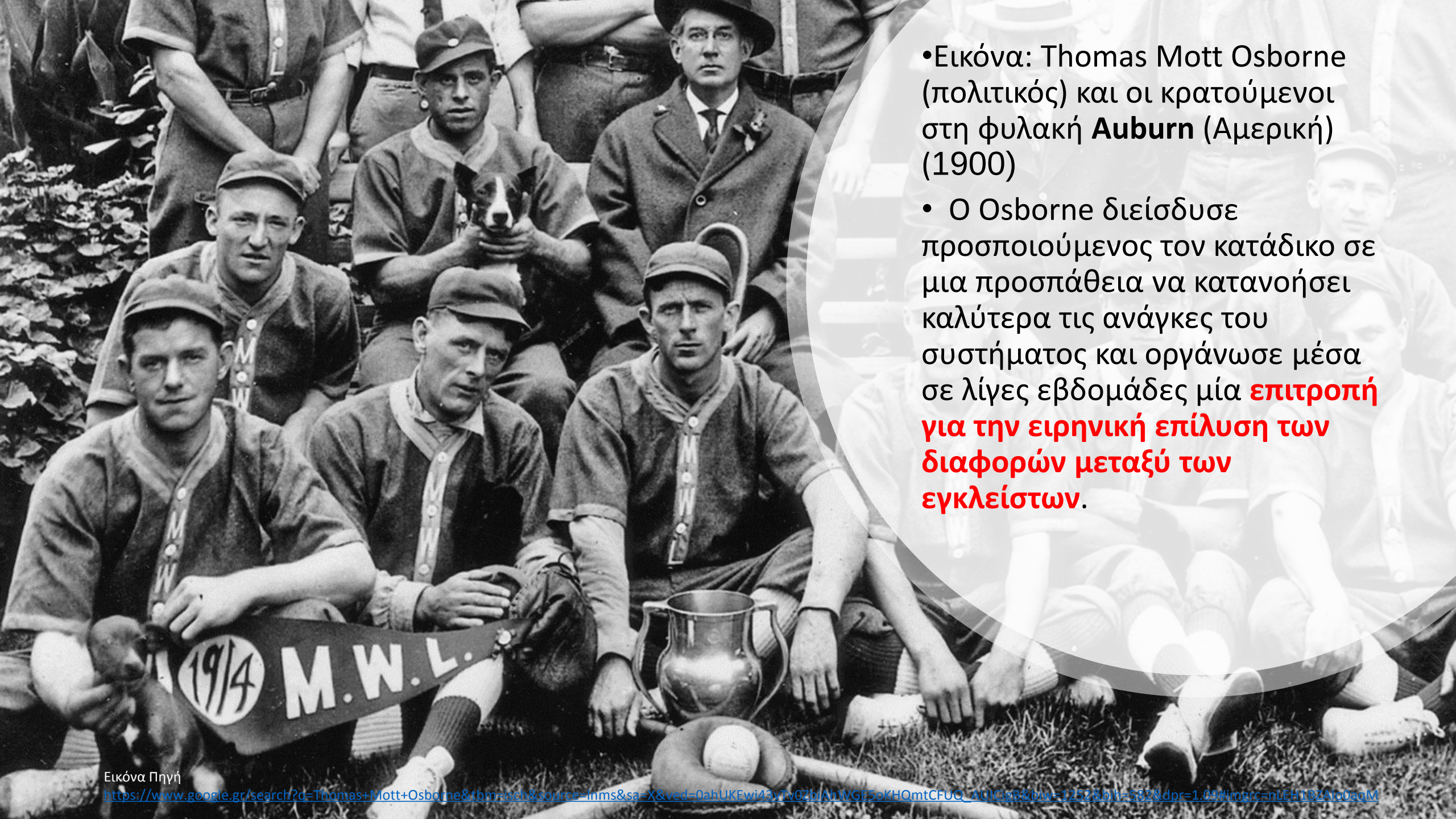
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%85%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%93%CE%BF%CF%85%CF%8C%CE%BB%CE%BD%CE%B1%CF%84_%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B9%CF%84

Ο Zebulon Brockway, διοικητής της φυλακής Elmira, **συνδέει την εκπαιδευτική διαδικασία με την κοινωνική επανένταξη**, θεωρώντας ότι η εκπαίδευση στη φυλακή μειώνει την υποτροπή (Νέα Υόρκη, Αμερική).

Εφαρμογή διαφόρων καινοτόμων προγραμμάτων όπως:

- Διδασκαλία «ηθικών» και θρησκευτικών αρχών
- Επαγγελματική εκπαίδευση σε διάφορους τομείς
- Δημιουργία μουσικής ομάδας & εφημερίδας της φυλακής
- Διάφορες αθλητικές δραστηριότητες

• Εικόνα: Thomas Mott Osborne (πολιτικός) και οι κρατούμενοι στη φυλακή **Auburn** (Αμερική) (1900)

• Ο Osborne διείσδυσε προσποιούμενος τον κατάδικο σε μια προσπάθεια να κατανοήσει καλύτερα τις ανάγκες του συστήματος και οργάνωσε μέσα σε λίγες εβδομάδες μία **επιτροπή για την ειρηνική επίλυση των διαφορών μεταξύ των εγκλειστών**.

Στη συνέχεια, ο Osborn εργάστηκε σε πολλές άλλες φυλακές **οργανώνοντας εκπαιδευτικά προγράμματα**, ενώ ίδρυσε στη φυλακή Sing Sing σχολείο με τη βοήθεια των κρατουμένων.

Στη φωτογραφία απεικονίζεται η ομάδα μπίτζμπολ των κρατουμένων της εποχής

Ερευνητικά πορίσματα για την εκπαίδευση στη φυλακή

- Οι περισσότερες έρευνες συμφωνούν ότι όσοι εκπαιδεύονται στη φυλακή έχουν λιγότερες πιθανότητες να συλληφθούν, να καταδικαστούν και να φυλακισθούν από όσους δεν έχουν λάβει εκπαίδευση.
- Σε έρευνα που έγινε σε τρεις Πολιτείες της Αμερικής με δεδομένα για περίπου 3200 αποφυλακισθέντες (1997-1998), συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, το/τα αδίκημα/αδικήματα, την οικογενειακή ζωή, την εκπαίδευση και την εργασία των συμμετεχόντων.
- Αξιοσημείωτο είναι ότι μόνο το 37,7% όσων συμμετείχαν στην εκπαίδευση στη φυλακή ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει το Γυμνάσιο, το Πανεπιστήμιο, ή κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης πριν την φυλάκισή του.
- Η έρευνα έδειξε ότι και στις τρεις Πολιτείες, **όσοι είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα είχαν χαμηλότερα ποσοστά σε νέες συλλήψεις, καταδίκες αλλά και φυλακίσεις.**

Ερευνητικά πορίσματα για την εκπαίδευση στη φυλακή

- 32 χρόνια εμπειρικής μελέτης έδειξαν ότι οι πιθανότητες υποτροπής κρατουμένων που έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα είναι λιγότερες, σε σχέση με κρατούμενους που δεν έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Άλλα ερευνητικά πορίσματα, επίσης, έχουν δείξει ότι όσοι κρατούμενοι έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν 43% λιγότερες πιθανότητες να εγκληματήσουν ξανά από όσους δεν έχουν λάβει εκπαίδευση εντός της φυλακής.
- Η εκπαίδευση στη φυλακή θεωρείται ότι **βελτιώνει τις δεξιότητες και τις ικανότητες των κρατουμένων**, πράγμα που με τη σειρά του, **βελτιώνει τις πιθανότητες συνέχισης της εκπαίδευσης και κατάρτισης** μετά τη φυλακή αλλά και της **εξεύρεσης αμειβόμενης απασχόλησης**.
- Για τους παραπάνω λόγους, οι περισσότερες έρευνες συμφωνούν ότι η παροχή εκπαίδευσης στη φυλακή αποτελεί μία αποτελεσματική στρατηγική για τη μείωση της υποτροπής.

Η εκπαίδευση στα κ.κ. Καλά παραδείγματα

- Virtual Campus: πρόγραμμα του Ανοικτού Πανεπιστημίου της Βρετανίας.
- Οι κρατούμενοι μπορούν να βρουν ηλεκτρονικά το εκπαιδευτικό υλικό των μαθημάτων τους.
- Υπάρχουν περιπτώσεις, στις οποίες οι κρατούμενοι, αφού ολοκληρώσουν το σχολείο συνεχίζουν τις σπουδές τους και αποκτούν πτυχίο.

Συνεργασία Πανεπιστημίου Cornel με φυλακές της Νέας Υόρκης στην Αμερική.

- Παράδοση μαθημάτων στους κρατούμενους από μεταπτυχιακούς φοιτητές με σκοπό την απόκτηση πτυχίου.
- Υπάρχουν 12 παρόμοια προγράμματα στην Αμερική.

Σε πολλές
φυλακές στην
Ευρώπη
διδάσκονται
μαθήματα:

- Κοινωνικών επιστημών
- Θετικών επιστημών
- Δεύτερης ξένης γλώσσας
- Ειδικά χειρωνακτικά μαθήματα
- Μηχανολογικά μαθήματα
- Μουσικής από ειδικό μουσικό θεραπευτή
- Μαθήματα μουσικών οργάνων όπως πιάνο, κιθάρα, μπάσο
- Μαθήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Ακόμη και μαθήματα προετοιμασίας για να αποκτήσουν πιστοποίηση στην αγγλική γλώσσα.

Η κατάσταση στην Ελλάδα

Εκπαίδευση:

- Δημοτικά
- Γυμνάσια
- Δεύτερης ευκαιρίας (ΣΔΕ)
- Γενικά λύκεια (ΓΕΛ)
- Επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑΛ)

• Δημόσια Ινστιτούτα
Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ)

• Τμήματα εκμάθησης της Ελληνικής
Γλώσσας.

• Συνεργασία με πανεπιστήμια

ΣΔΕ Κορυδαλλού : <http://sde-fyl-koryd.att.sch.gr/>

Φωτογραφία από την επίσκεψη- μάθημα των Μεταπτυχιακών φοιτητών «Εγκληματολογίας» 2018

Ισχύουσα νομοθεσία

Αναβάθμιση και επέκταση της λειτουργίας των σχολείων των φυλακών (Άρθρο 31)

- Ίδρυση σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΔΙΕΚ και Τμήματα Εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας, καθώς και χώροι λειτουργίας τους σε κάθε κατάστημα κράτησης και στο ίδρυμα αγωγής ανηλίκων αρρένων Βόλου (§1).
- Σε κάθε κατάστημα κράτησης επιλέγεται Σύμβουλος- Συντονιστής Εκπαίδευσης, μόνιμος εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τριετή θητεία.
- Μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων, ο Σύμβουλος-Συντονιστής Εκπαίδευσης, διερευνά τις εκπαιδευτικές ανάγκες των κρατούμενων, μεριμνά για τη δυνατότητα εύρεσης, δημιουργίας, χρήσης και επέκτασης των αναγκαίων χώρων για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, καθώς και για την υλοποίηση προγραμμάτων ή δράσεων που προβλέπονται στις περιπτώσεις β', γ', και ε' της παρ. 8 του άρθρου 68 του πδ 18/2018 (Α' 31).

(Άρθρο 33)

- §3(α) Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 1566/1985 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:
«3. Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο νηπιαγωγείο, στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16ο έτος της ηλικίας του.»

Ισχύουσα νομοθεσία

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

- Για όσους ανήλικους κρατούμενους δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση, παρέχεται πρόσβαση σε κατάλληλες δομές (Άρθρο 12).
- Η εκπαίδευση στη φυλακή στοχεύει στην απόκτηση ή συμπλήρωση εκπαίδευσης των κρατουμένων σε όλες τις βαθμίδες . Για το λόγο αυτό μέσα στο κατάστημα λειτουργούν Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ) (Άρθρο 33).
- Οι τίτλοι σπουδών που αποκτούν οι κρατούμενοι είναι ισότιμοι με αυτούς των σχολικών δομών (Άρθρο 33).
- Υπάρχει μητρώο φορέων σχετικά με την εκπαίδευση, την κατάρτιση, και την ψυχαγωγία των κρατουμένων καθώς και τη δημιουργία ομάδων τέχνης, πολιτισμού και αθλητισμού (Άρθρο 33).
- Οργανώνονται προγράμματα συγκεκριμένα για αλλοδαπούς (εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας) και άτομα με αναπηρίες (Άρθρο 33).
- Ενώ για τους νεαρούς κρατούμενους η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική, δεν ισχύει το ίδιο για τους ενήλικες. Παρόλα αυτά ενθαρρύνονται να παρακολουθούν μαθήματα και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης (Άρθρο 33).
- Οι κρατούμενοι που τελειώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να συνεχίσουν στη δευτεροβάθμια στα αντίστοιχα τμήματα του καταστήματος κράτησης (Άρθρο 33).
- Οι κρατούμενοι μπορούν να παρακολουθούν προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και φοιτητής σε ανοιχτά πανεπιστήμια καθώς και να συμμετέχουν στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) (Άρθρο 33).
- Για συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς λόγους γίνεται δυνατή η χρήση του διαδικτύου από τους κρατούμενους, πάντα υπό έλεγχο και επίβλεψη (Άρθρο 33).

Τα παιδιά μετά από θεατρικό σε Γιορτή Χριστουγέννων
Παράρτημα 6^{ου} Γυμνασίου Βόλου. Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου
http://6gym-volou.mag.sch.gr/pararthma/GRSite/Gr_par6gym_EKKN_Volou.htm

Δράσεις

- Έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού
- Διακρατικά Προγράμματα
- Βιβλιοπαρουσιάσεις
- Εκθέσεις ζωγραφικής και άλλων ειδών τέχνης
- Μουσικές, θεατρικές, αθλητικές, περιβαλλοντικές ομάδες
- Επιστημονικές ημερίδες
- Βιωματικές δράσεις
- Εορταστικές εκδηλώσεις
- Προβολές ταινιών.

Ετήσια
εκπαιδευτική
επίσκεψη-μάθημα
του ΠΜΣ
«Εγκληματολογία»
του Παντείου
Πανεπιστημίου
στο ΕΚΚΝ Αυλώνα

- Πρωτότυπη για τα ελληνικά δεδομένα Εκπαιδευτική Δράση στο ΕΚΚΝ Αυλώνα.
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των δύο φορέων (ΠΜΣ Εγκληματολογίας & ΕΚΚΝΑ) από το 2010 έως σήμερα.
- Από το 2013: Δημιουργείται για πρώτη φορά Εικαστικό Εργαστήρι».

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικής Επίσκεψης:

Διδάσκουσα Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και
Διευθύντρια του ΠΜΣ κα. Χριστίνα Ζαραφωνίτου

Διευθυντής Γυμνασίου-Λυκείου
του Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα:

κ. Πέτρος Δαμιανός

Εγκρίσεις από:

Διεύθυνση ΕΚΚΝΑ
Υπουργείο Δικαιοσύνης
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων

Θεματολογία
εκπαιδευτικών
δράσεων της
επίσκεψης-μάθημα
του ΠΜΣ
«Εγκληματολογία»

- 2010: «Ο ρόλος των κοινωνικών παραγόντων στην παραβατικότητα ανηλίκων».
- 2011: «Η ποινή της φυλάκισης και οι εναλλακτικές ποινικές κυρώσεις κάτω από το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η ιδιαιτερότητα των ανηλίκων και οι συνθήκες ζωής intra muros».
- 2012: «Φαινομενολογία της ενδοσχολικής βίας».
- 2013: «Τα **ναρκωτικά** υπό το πρίσμα της εγκληματολογικής προσέγγισης. Η Φαινομενολογία του ζητήματος των ναρκωτικών και η ποινική αντιμετώπιση. Ειδικότερα ζητήματα πρόληψης, θεραπείας και επανένταξης» και «**Τέχνη και Φυλακή**. Οι αναπαραστάσεις της φυλακής μέσα από την τέχνη και οι ειδικότερες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης».

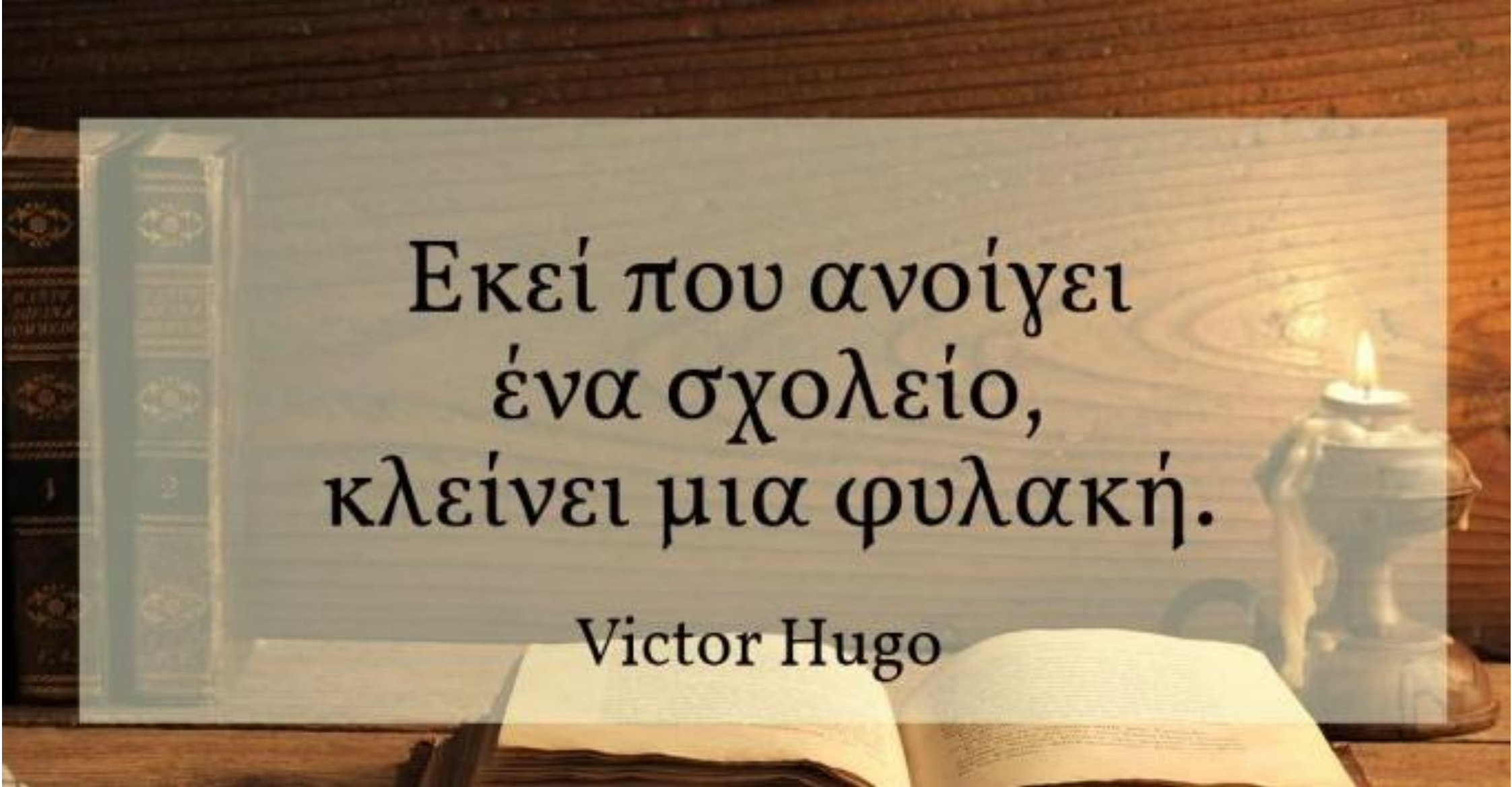
Θεματολογία
εκπαιδευτικών
δράσεων της
επίσκεψης-μάθημα
του ΠΜΣ
«Εγκληματολογία»

- 2014: «Νέοι και Εκπαίδευση Intra Muros: Η Ελληνική Εμπειρία» και «Νέοι και Εκπαίδευση Intra Muros: Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία».
- 2015: «Στάσεις των μαθητών/κρατουμένων απέναντι στις ποινικές κυρώσεις, το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη».
- 2016: «Η κοινωνική Επανάσταση».
- 2017: «Το έγκλημα».
- 2018: «Σχολικός Εκφοβισμός»

Σημασία της εκπαίδευσης στη φυλακή

- Η εκπαίδευση είναι **εργαλείο επανένταξης**
- Η εκπαίδευση **βοηθά στην επαγγελματική αποκατάσταση και μειώνει την υποτροπή**
- Η εκπαίδευση **είναι πιο αποτελεσματική στη μείωση της εγκληματικότητας** από ότι η κατασκευή φυλακών
- Η εκπαίδευση είναι το **καλύτερο που μπορεί να γίνει σε ανθρωπιστικό επίπεδο** για τους κρατούμενους
- Η εκπαίδευση βοηθά **στην αλλαγή του τρόπου σκέψης των κρατουμένων**
- Οι κρατούμενοι μέσω της εκπαίδευσης **γίνονται ενεργά μέλη της κοινωνίας**
- Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού μέσα από τη μείωση της υποτροπής

Εκεί που ανοίγει
ένα σχολείο,
κλείνει μια φυλακή.

Victor Hugo

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Δημητρούλη, Κ., Θεμελή, Ό., & Ρηγούτσου, Ε. (2010). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων στις Φυλακές. Το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας στη χώρα μας. Δια Βίου Μάθηση για την Ανάπτυξη, την Απασχόληση και την Κοινωνική Συνοχή*. ΙΔΕΚΕ. Βόλος, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου.

Δημητρούλη, Κ., Ρηγούτσου, Ε. (2017). Οδηγός για τους εκπαιδευτές των ΣΔΕ σε Καταστήματα Κράτησης. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

Κουράκης, Ν. (2009), *Ποινική Καταστολή: Μεταξύ Παρελθόντος και Μέλλοντος*, Αθήνα: 5^η εκδ., Σάκκουλας Α.Ε.

Χάιδου, Α. (2002). *Το Σωφρονιστικό Σύστημα. Ζητήματα Θεωρίας και Πρακτικής*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Davis, L., Bozick, R., Steele, J., Saunders, J., & Miles, J. (2013). *Evaluating the Effectiveness of Correctional Education: A Meta-Analysis of Programs That Provide Education to Incarcerated Adults*. RAND Corporation.

Davis, L., Steele, J., Bozick, R., Williams, M., Turner, S., Miles, J., . . . Steinberg, P. (2014). *How Effective Is Correctional Education, and Where Do We Go from Here? The Results of a Comprehensive Evaluation*. RAND Corporation.

Eriksson, T. (1976). *The reformers: an historical survey of pioneer experiments in the treatment of criminals*, (μτφρ. Catherine Djurklou), New York: Elsevier.

Steurer, S. J., Linton, J., Nally J., Lockwood S. (2010). *The top-nine reasons to increase correctional education programs*. Corrections Today.

Steurer, S. J., Smith L., Tracy A. (2001). *OCE/CEA Three State Recidivism Study*. Correctional Education Association.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Νόμος 4521/2018 -ΦΕΚ Α΄ 38/02-03-2018

Άρθρο 31, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4521-2018/arthro-31-nomos-4521-2018-anavathmisi-kai-epektasi-tis>

Άρθρο 33, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4521-2018/arthro-33-nomos-4521-2018>

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εγκληματολογία», Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

https://criminology.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=126&Itemid=522&lang=el

Σωφρονιστικός Κώδικας, Κεφ. 1^ο Τμ. Α΄ Γενικές Αρχές, (Άρθρο 12- Ειδικές ρυθμίσεις για κρατούμενους ανήλικους και νεαρούς ενήλικες, Άρθρο 33 – Εκπαίδευση και επαγγελματική

κατάρτιση),http://www.opengov.gr/ministryofjustice/wp-content/uploads/downloads/2017/10/sofronistikos_kodikas.pdf

Cornell Prison Education Program (CPEP)<http://cpep.cornell.edu/>

Electronic Platform for Adult Learning in Europe <https://ec.europa.eu/epale/en/content/education-tiny-norwegian-prison-vik>

Virtual campus https://vc.meganexus.com/neo_1_0/portal/index/